

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อหลักนิติธรรม
ชื่อผู้เขียน	วิฑูรย์ กล้าศึก
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิระ โลจายะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อหลักนิติธรรม รัฐธรรมนูญของประเทศไทยหลายฉบับที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทางอาญาตามข้อสันนิษฐานที่ว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และเป็นหลักประกันแห่งสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลอันเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญา ที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองแก่บุคคลทุกคนที่จะไม่ถูกลงโทษทางอาญาจนกว่าจะมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด จึงส่งผลให้ฝ่ายนิติบัญญัติจะตรากฎหมายบทใดที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยไว้ก่อน โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์ถึงการกระทำที่ครบองค์ประกอบของความผิด หรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อนไม่ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้เป็นหลักในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเอกสารโดยการค้นคว้าข้อมูลจากตำรา บทความ รายงานวิจัย หลักกฎหมายระหว่างประเทศ หลักกฎหมายของต่างประเทศ บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดบทสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ เป็นจำนวนมากที่มีบทบัญญัติในลักษณะที่ว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมรู้เห็น หรือยินยอมในการกระทำ

ความผิดของนิติบุคคลนั้น” ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 12/2555 ว่าบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการสันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ได้อาศัยสถานะของบุคคลมาเป็นเงื่อนไขให้รับผิด มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา จึงขัดกับหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอเสนอแนะให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ศาล และประชาชนซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยปรับใช้หลักนิติธรรมในเชิงนิติวิธีประกอบแนวทางในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล และขอเสนอแนะให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเสนอความเห็นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ซึ่งกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลในลักษณะที่ว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย” ซึ่งมีได้เป็นการสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข แต่สันนิษฐานการกระทำ และต้องให้โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลที่การกระทำความผิดเกิดจากการสั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ทั้งยังสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งผูกพันประเทศไทยโดยตรงในฐานะรัฐภาคี และข้อสันนิษฐานตามกฎหมายในระดับรัฐธรรมนูญที่ว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนในคดีอาญาว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)”

Thesis Title	Problems of Constitutionality in Conflicting with the Rule of Law on assuming Criminal Liability of Corporation Representatives
Author	Witoon Karsuk
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Veera Lojaya
Department	Law
Academic Year	2014

ABSTRACT

This thesis has an objective to study Problems of Constitutionality in Conflicting with the Rule of Law on assuming Criminal Liability of Corporation Representatives. The constitution of Kingdom of Thailand various editions in the past including the current edition has endorsed the basic rights of individuals in criminal based on the assumption that “in criminal cases must be presumed that the accused or defendant is innocent” that is an important basic element of the rule of law and also secure basic right and individual freedoms relating to criminal liability. The Constitution guarantees to every individual who is not a criminal conviction unless there is an evidence to prove that he is guilty. As a result, The Legislative has enacted the law which has an effect to presume guilty of the defendant. So, the plaintiff has not the burden to proof the element of the offense or intent of the defendants anymore. The Constitutional Court has used this principal to consider the provisions of the law which assumes the criminal liability of the juristic person’s representative is contrary to the Constitution and invalid. The Author had studied and analyses primary data from book, journal papers, research report, International Law, Domestic Law, Constitutional Court’s verdict and Digital media.

The studied result found that at the present there are many Acts in Thailand which have the provision to presume the guilty of juristic person’s representative. Normally its will use the word in the same pattern that “in case of misfeasor is juristic person, the Managing Director or Representative who have an authorized to management of the juristic person shall be punishment as same as the juristic person, except those can proof that they do not give any consent or joining in such criminal offence. The Constitutional Court had considered and has a verdict in case no. 12/2012 make a summary that such provision of law was contrary to the constitutional of

kingdom of Thailand and also the rule of law because its presume the guilty of juristic person's representative by consider the person's status as a condition for liability only not cover to an acted with intention of defendant.

The Author would like to suggests the study result of this thesis to the Ombudsman and Courts including Thai citizen whom was violated on rights or freedoms term by the current Constitution, Its shall complaint and raise this issue to the Constitutional Court to rule that provision of law which presumption the guilty of juristic person's representative as defined in any Acts are contrary to Constitution and voidable. Moreover the author would like to suggest to Law Reform Committee put this study result forward to National Reform Council and National Legislative Assembly to proceed with the amendment of legal provisions of the original Act defined assumptions of criminal liability for legal entities representatives contrary to the Constitution by defining criminal liability provisions to surmise of the representatives of the legal entities in a manner that "in cases where the offender is a corporate entity. If the offense of the entity resulting from the direct or act as a duty to act of the President or the corporate entity responsible for the operation of the firm. Shall be punished as provided for by the offense" This is not a presumed criminal liability based on the person's status is conditional, however, attributed the action and the plaintiff has the burden of proving that the defendant was the Managing Director or Representatives of the offense caused by the command or to act as a duty as the Managing Director or the corporate entity responsible for the operation of the entity or one of the defendants intentionally before. It is not contrary to the rule of law and also complies with International Covenant on Civil and Political Rights which are directly binding Thailand as a member and the legal assumptions on the constitutional level, In the criminal case must be assumed that the accused or defendant not guilty, or the rights of a person who is to receive the first assumption in criminal that "accused or the defendant in a criminal case is innocent (Presumption of Innocence)."